NN 32/2018 (6.4.2018.), Odluka o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

635

Na temelju članka 86. stavka 2. Zakona o prostornom uređenju (»Narodne novine«, br. 153/13 i 65/17), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 5. travnja 2018. godine donijela

ODLUKU

O IZRADI IZMJENA I DOPUNA PROSTORNOG PLANA PODRUČJA POSEBNIH OBILJEŽJA NACIONALNOG PARKA PLITVIČKA JEZERA

I.

Donosi se Odluka o izradi Izmjena i dopuna Prostornog plana područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera (u daljnjem tekstu: Odluka).

Odluka o donošenju Prostornog plana područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera objavljena je u »Narodnim novinama«, broj 49/14.

Nositelj izrade Izmjena i dopuna Prostornog plana područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera (u daljnjem tekstu: Izmjena i dopuna Plana) je Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja.

Koordinator izrade Izmjena i dopuna Plana je Hrvatski zavod za prostorni razvoj.

Pravna osnova za izradu i donošenje
Izmjena i dopuna Plana

II.

Pravna osnova za izradu i donošenje Izmjena i dopuna Plana sadržana je u članku 68. stavku 1. Zakona o prostornom uređenju (»Narodne novine«, br. 153/13 i 65/17, u daljnjem tekstu: Zakon) u kojem je određena obveza donošenja prostornog plana područja posebnih obilježja za područje nacionalnog parka.

Razlozi donošenja Izmjena i dopuna Plana

III.

U skladu s preporukama i zahtjevima iskazanima u Odluci Odbora za svjetsku baštinu UNESCO-a, broja 41 COM 7B.3, preporukama misije WHC-a (UNESCO World Heritage Centre) i IUCN-a (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources) iz ožujka 2017., kao i s obzirom na neupitni značaj Nacionalnog parka Plitvička jezera (u daljnjem tekstu: Park) za identitet hrvatskog prostora i na svijest o rastućem interesu za njegovo posjećivanje i korištenje, ocjenjuje se da će donošenje Izmjena i dopuna Plana osigurati dodatne preduvjete za očuvanje vrijednosti i održivo korištenje prostora Parka.

Razlozi za izradu i donošenje Izmjena i dopuna Plana su:

– sagledavanje kumulativne prirode utjecaja Izmjena i dopuna Plana i Prostornog plana područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera (»Narodne novine«, broj 49/14) kroz postupak strateške procjene s Glavnom ocjenom prihvatljivosti za ekološku mrežu, uključujući i sagledavanje utjecaja na iznimnu univerzalnu vrijednost te na ekološku i vizualnu cjelovitost Parka sukladno IUCN-ovim smjernicama

– preispitivanje mjera za zaštitu prirode, okoliša, kulturnih dobara i drugih vrijednosti područja

– preispitivanje uvjeta provedbe zahvata u prostoru planiranih na području Parka, u cilju smanjenja negativnih utjecaja koji proizlaze iz ekspanzije turističkih kapaciteta, rastućeg broja posjetitelja Parka, neodgovarajućeg sustava vodoopskrbe i odvodnje i drugih pritisaka

– preispitivanje sustava infrastrukture za posjetitelje Parka

– usklađenje s važećim zakonima i propisima te s novim spoznajama, stručnim podlogama i smjernicama, prije svega u zaštiti prirode i u prostornom uređenju.

Obuhvat Izmjena i dopuna Plana

IV.

Izmjena i dopuna Plana izrađuje se i donosi za cjelokupno područje Parka unutar granica određenih Zakonom o proglašenju Plitvičkih jezera nacionalnim parkom (»Narodne novine«, br. 29/49, 34/65 i 13/97), u ukupnoj površini od 266 km^2. Navedena površina može se korigirati prema očitanju površine uz pomoć GIS tehnologija, a prema obuhvatu iz stručne podloge zaštite prirode nadležnog tijela.

Obuhvat Izmjena i dopuna Plana prikazan je Prilogom – Obuhvat Izmjena i dopuna Prostornog plana područja posebnih obilježja Nacionalnog parka Plitvička jezera, na topografskoj karti (TK25) izvedeno iz mjerila 1:100.000, na listu formata A4, koji je sastavni dio ove Odluke.

Sažeta ocjena stanja u obuhvatu Izmjena i dopuna Plana

V.

Nacionalni park Plitvička jezera najstariji je hrvatski nacionalni park. Poznat je po veličanstvenim sedrenim slapištima koja stvaraju bistra jezera u stalnom biodinamičkom procesu stvaranja i rasta sedre. Kao posljedica tog procesa nastao je niz od 16 stepenasto poredanih većih jezera i nekoliko manjih, koja su najslikovitiji dio ovoga Parka.

Na Gornjim jezerima uglavnom je dolomitna geološka građa, a na Donjima od vapnenaca. Spilja ima oko 30. Sedrene barijere, koje dijele jedno jezero od drugoga su od vapnenca istaloženog iz vode. Građa sedrenih barijera je vrlo osjetljiva i krhka pa zahtijeva visok stupanj zaštite. Bez vode ne bi bilo ni jezera ni slapova ni bujne vegetacije. Sedrotvorci su biljke, koje stvaraju sedrene stijene i mijenjaju oblik jezera i jezerska korita. Sedrene barijere su biološki fenomen izuzetne ljepote.

U Parku je registrirano čak 1.267 različitih biljnih vrsta od čega 50 vrsta orhideja, 321 vrsta leptira, 157 vrsta ptica, 20 vrsta šišmiša. U bogatoj fauni posebno mjesto zauzimaju najveće europske zvijeri: smeđi medvjed, vuk i ris. Zbog jedinstvenosti, prirodne ljepote i vrijednosti Nacionalnog parka UNESCO je Plitvička jezera 1979. godine uvrstio na Popis svjetske prirodne baštine. Park je u cijelosti i dio europske ekološke mreže Natura 2000, što je još jedna potvrda o međunarodnoj važnosti ovoga područja.

Park je smješten na području dviju županija: Ličko-senjske (dijelovi općina Plitvička jezera i Vrhovine) i Karlovačke (dio općina Saborsko i Rakovica). Najveći dio Parka (91%) smješten je u Ličko-senjskoj županiji, a samo manji rubni dio (sjeverozapadni i sjeverni dio) u Karlovačkoj županiji. Unutar područja Parka danas se nalazi 20 samostalnih naselja od kojih 17 pripada Općini Plitvička jezera, 2 Općini Vrhovine, a jedno Općini Rakovica (naselje Korana II). U područje Parka ulaze i areali okolnih 8 naselja (Saborsko, Selište Drežničko, Rudopolje, Gornje Vrhovine, Turjanski, Trnavac, Čanak i Ličko Petrovo Selo).

Na području Parka je, prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, živjelo 1.411 stanovnika. Broj stanovnika se u razdoblju od prvog popisa 1857. godine do posljednjeg popisa 2011. godine stalno mijenjao ovisno o društveno-povijesnim okolnostima, s očitim trendom smanjenja broja stanovnika u zadnjih 50 godina. Dobna struktura stanovništva područja Parka je stara, odnosno tu živi populacija duboke starosti. Popisom stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine utvrđeno je da je od ukupno 1.411 stanovnika na ovom području bilo 19,5% mladog stanovništva, 53,0% zrelog stanovništva i 27,5% starog stanovništva.

Veći dio građevina društvene infrastrukture poput doma zdravlja, škole, pošte, robnog centra i slično smješteno je u Mukinjama, a u Plitvičkim jezerima se nalazi najveći dio turističko-ugostiteljskih građevina (3 hotela, 2 restorana, ulaz u Park s parkiralištem, info punktom i sanitarnim čvorom itd.), Znanstveno-stručni centar »Ivo Pevalek« te administrativna zgrada uprave Nacionalnog parka.

Prvi ozbiljni počeci posjetiteljskog turizma na Plitvičkim jezerima potječu iz 1861. godine. Zapovjedništvo nekadašnje Vojne krajine izgradilo je te godine prvu turističku kuću na Velikoj poljani. Hotel s 28 soba izgrađen je 1896. godine. Godine 1922. već je bilo 250 soba. Na razvoj turizma značajno je utjecala gradnja ličke pruge 1927. godine. U Drugom svjetskom ratu uništeno je gotove sve do tada sagrađeno. Nakon Drugog svjetskog rata izgrađen je hotel »Jezero« s 500 postelja, turističko naselje Medveđak, restoran »Lička kuća«, stambeno naselje Mukinje za osoblje s dječjim vrtićem i knjižnicom. Sagrađene su i ceste – državna cesta od Zagreba prema Splitu prolazi kroz Plitvička jezera. Sagrađeni su i dalekovodi i plinovodi, uređene pješačke staze, uveden prijevoz manjim brodovima na jezerima i provedena su nova znanstvena istraživanja. Godine 1971. bilo je oko 1.000 postelja u Parku i oko 200 postelja u blizini Parka te kamp naselje.

Proglašenjem Plitvičkih jezera svjetskom baštinom pod zaštitom UNESCO-a 1979. godine nastavljen je ubrzani razvoj posjetiteljskog turizma u samom Parku koji je svoj vrhunac u razdoblju prije osamostaljenja Republike Hrvatske doživio 1988. godine. Tijekom Domovinskog rata područje Plitvičkih jezera bilo je okupirano, pa tek od 1995. godine Park ponovno doživljava ubrzani porast broja posjetitelja, koji je 2016. godine iznosio 1.429.228 posjetitelja. Rastući interes posjetitelja i razvoj turističke djelatnosti u području Parka predstavlja izvor prostornih konflikata, pogotovo u dijelovima Parka s najvećim brojem posjetitelja.

Današnji sustav posjećivanja Parka počeo se je izgrađivati krajem 19. stoljeća, a završen je tridesetih godina 20. stoljeća. Uz manje preinake, staze i mostići odgovaraju tada izgrađenima. Posjetitelji se prihvaćaju preko dvaju ulaza u središnjoj zoni (Ulaz 1, Ulaz 2) te preko pomoćnog ulaza »Flora«. Kretanje posjetitelja kroz Park odvija se individualno i grupno, pješačenjem te kombinacijom transporta panoramskim vlakovima, elektro-brodovima i čamcima na jezeru Kozjak.

Javna ustanova upravlja s tri hotela (»Jezero«, »Bellevue« i »Plitvice«) koji se nalaze na području Parka, te hotelom »Grabovac« i auto-kampom »Korana«. Osim navedenih zgrada na području Parka nalazi se i Vila Izvor koja nije u funkciji. Posljednjih je godina evidentirano povećanje kapaciteta u privatnom smještaju na području Parka. Sa stanovišta zaštite prirode potrebno je jasnije utvrditi kriterije i ograničenja za obavljanje ove djelatnosti kako bi se maksimalno zaštitila prirodna vrijednost, a istovremeno omogućilo domicilnom stanovništvu egzistenciju na tom području.

Najveći broj naselja, među kojima i 3 najveća, sa svim turističkim i infrastrukturnim sadržajima, smješten je upravo u hidrogeološki najosjetljivijem području Parka i predstavlja poseban pritisak na vrijednosti područja i planerski izazov, prije svega zbog opasnosti od zagađenja vode, odnosno opterećenja vode organskim tvarima koje uzrokuju eutrofikaciju. Osim zagađenja vode potrebno je voditi računa i o njenom protoku kroz sustav Plitvičkih jezera. Trenutno se vodom iz jezera Kozjak opskrbljuju naselja u općinama Plitvička Jezera i Rakovica. Iskorištavanje vode iz Kozjaka dugoročno, posebice u slučaju češćih sušnih razdoblja, može poremetiti prirodni proces stvaranja sedre te ozbiljno ugroziti Plitvička jezera. Stanje vodoopskrbe nije u potpunosti zadovoljavajuće, tj. vodoopskrbna mreža i objekti na njoj su u lošem i dotrajalom stanju. Današnje stanje u pogledu odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Parka također je nezadovoljavajuće. Sustav odvodnje djelomično je izgrađen, ali nema izgrađenog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, već se one nepročišćene ispuštaju u podzemlje na lokaciji ispusta Rastovača. Također, sustav odvodnje građen je u različito vrijeme i iz različitih materijala te je upitna njegova vodonepropusnost. U postupku je prijenos vodnih građevina na nadležnog javnog isporučitelja vodnih usluga Vodovod Korenica d.o.o., Korenica. U pripremi je Projekt aglomeracije općina Plitvička Jezera i Rakovica koji bi trebao riješiti probleme vodoopskrbe i odvodnje šireg područja Parka. U pripremi je nastavak vodoistražnih radova na području izvora Koreničko vrelo koji imaju za cilj unaprjeđenje sustava javne vodoopskrbe u smislu promicanja održivog korištenja voda.

Ciljevi i programska polazišta Izmjena i dopuna Plana

VI.

Uz opće ciljeve prostornog uređenja određene člankom 6. Zakona, ovom Odlukom određuju se posebni ciljevi:

– preispitati i revidirati uvjete provedbe zahvata u prostoru, u cilju smanjenja mogućih negativnih utjecaja na prirodne vrijednosti Parka, koji proizlaze iz ekspanzije turističkih kapaciteta, rastućeg broja posjetitelja Parka, neodgovarajućeg sustava vodoopskrbe i odvodnje i drugih pritisaka

– revidirati razmještaj funkcija od važnosti za upravljanje Parkom i sustav posjećivanja, na temelju dokumenta upravljanja Parkom i u suradnji s Javnom ustanovom »Nacionalni park Plitvička jezera«

– redefinirati sustav vodnog gospodarstva, prometne i komunalne infrastrukture i građevina javne i društvene namjene, polazeći od novih spoznaja i razvojnih planova nadležnih javnopravnih tijela

– sukladno posebnim propisima koji uređuju područja zaštita okoliša i prirode, a provedbom postupka strateške procjene plana utjecaja na okoliš i glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu plana, utvrditi mjere zaštite i ugraditi ih u Izmjene i dopune Plana.

Programska polazišta:

– preispitivanje, analiza i redefiniranje načina i uvjeta gradnje zgrada i građevina, veličine čestica i uređenja okućnica u građevinskim područjima naselja usklađenih s tradicijskim načinom korištenja prostora i tradicijskom gradnjom

– redefiniranje sustava posjećivanja u skladu s optimiziranim kapacitetima

– analiza uvjeta obnove postojeće i gradnje nove infrastrukture prometa, prometa u mirovanju, elektroopskrbe, javne rasvjete, vodoopskrbe i odvodnje te elektroničkih komunikacija u skladu s potrebama, suvremenim tehnološkim mogućnostima i zahtjevima zaštite područja

– definiranje mogućnosti i oblika obilaska i posjećivanja Parka računajući na širi turistički prostor (gradove i naselja), sagledavanje korištenja i zaštite prostora kroz međuutjecaj s okolnim prostorom/sadržajima

– razmatranje preduvjeta za održivu lokalnu poljoprivrednu proizvodnju koja doprinosi očuvanju raznolikosti staništa i krajobraza Parka.

Popis sektorskih strategija, planova, studija i drugih dokumenata propisanih posebnim zakonima kojima, odnosno u skladu s kojima se utvrđuju zahtjevi za izradu Izmjena i dopuna Plana

VII.

Popis sektorskih strategija, planova, studija i drugih dokumenata propisanih posebnim zakonima kojima, odnosno u skladu s kojima se utvrđuju zahtjevi:

– Stručna podloga zaštite prirode za Prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaštitu prirode, 2008. god., autori: mr. sc. Irina Zupan, dipl. ing. biol.; Irina Žegar Pleše, prof. geolog. i geograf.; Gordana Zwicker Kompar, dipl. ing. geolog.; Karla Fabrio Čubrić, prof. biol. i Vesna Zlatar, prof. biol.

– Konzervatorska studija sa sustavom zaštite i revitalizacije kulturne baštine, Ministarstvo kulture – Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu, 2008. god., autori: mr. sc. Ksenija Petrić, dipl. ing. arh. – voditelj radne grupe; dr. sc. Ivana Horbec, dipl. povj.; Mladen Kuhar, dipl. etnolog; Tihana Lovrić, dipl. etnolog.; Ana Mlinar, prof. etnolog.; Marko Rukavina, dipl. ing. arh.; Amelijo Vekić, dipl. arheolog.; Nikolina Vrekalo, dipl. povj. umj.

– Održivo korištenje i zaštita vodnih resursa na području Plitvičkih jezera – Završno izvješće, Geotehnički fakultet, Sveučilište u Zagrebu, 2008. god., Voditelj projekta: prof. dr. sc. Božidar Biondić

– Elaborat zaštite okoliša u postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš sustava odvodnje i pročišćavanja aglomeracije Plitvička jezera, izrađivač Institut IGH d.d., studeni 2016.

– Elaborat zaštite okoliša za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za zahvat: Dogradnja i rekonstrukcija vodoopskrbnog sustava na području aglomeracije Plitvička jezera, izrađivač Fidon d.o.o., listopad 2017.

– Sporazum o sanaciji i rekonstrukciji vodnih građevina na području NP Plitvička jezera, od 18. svibnja 2017. sklopljen između Javne ustanove Nacionalni park Plitvička jezera, Vodovoda Korenica d.o.o. i Hrvatskih voda.

Za područje Parka izrađeni su i sljedeći dokumenti, studije, radovi:

– Petrić, K. (2012.), Pejsažna i prostorno-organizacijska obilježja tradicijskih naselja na području Nacionalnog parka Plitvička jezera, magistarski rad, Arhitektonski fakultet, Zagreb

– Studija postojećeg stanja izgrađenosti i prijedlog građevinskih područja naselja unutar granica Nacionalnog parka Plitvička jezera, Urbanistički institut Hrvatske d.d., rujan, 2009. god., autori: mr. sc. Ninoslav Dusper, dipl. ing. arh.; Goranka Lisac Barbaroša, dipl. ing. arh.; Katarina Labar, dipl. ing. ur. kraj.; Barbara Klemar, dipl. ing. ur. kraj.; Ina Korošec, dipl. ing. arh. i Nikica Blažević, dipl. ing. arh.

– Studija »Pripremni radovi za izradu Plana«, Urbing d.o.o. Zagreb, 2004. god., autori: Darko Martinec, dipl. ing. arh., Ljiljana Doležal, dipl. ing. arh., Hrvoje Kujundžić, dipl. ing. arh., mr. sc. Tonko Radica, prof. geog.

– Građa za koncepciju PPPPO NP Plitvička jezera; Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Zavod za prostorno planiranje, autor: Ratimir Zimmermann, 2006.

– Prostorni plan Nacionalnog parka Plitvička jezera, Urbanistički institut Hrvatske, stručni tim u izradi plana: dr. Radovan Mišćević, dipl. ing. arh., Josip Movčan, dipl. ing. šum., Ines Petani, dipl. ing. arh., Milan Radaković, dipl. ing. arh., 1986.

– Nacionalni park Plitvička jezera, prostorni plan prijedlog, Urbanistički institut Hrvatske, stručni tim u izradi prijedloga: prof. dr. sc. Ante Marinović-Uzelac, Josip Movčan, dipl. ing. šum., Petar Vidaković, dipl. eoc.; prof. dr. sc. Josip Rogić, prof. dr. sc. Srđan Marković, Aleksandar Šobat, dipl. ing. šum., Nikola Lapov, oec., Milan Guteša, oec., Mihovil Rukavina ing., 1976. – 1977. god.

– Separatna studija »Veliki sisavci Nacionalnog parka Plitvička jezera«; Zavod za biologiju, Veterinarski fakultet, Zagreb, prof. dr. sc. Đuro Huber

– Separatna studija »Ihtiofauna Nacionalnog parka Plitvička jezera«; mr. sc. Zlatko Homen

– Separatna studija »Ptičji svijet Nacionalnog parka Plitvička jezera«; Javna ustanova NP »Paklenica«, Starigrad Paklenica, dr. sc. Gordan Lukač

– Separatna studija »Sitni kralješnjaci (bez ptica) i šišmiši NP Plitvička jezera«; Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb, dr. sc. Gordan Nikola Tvrtković

– Separatna studija »Travnjačka i cretna vegetacija Nacionalnog parka Plitvička jezera i osobitosti flore«; prof. dr. Nedjeljka Šegulja

– Separatna studija »Flora i vegetacija uz jezera Nacionalnog parka Plitvička jezera«; prof. dr. Nedjeljka Šegulja; Antonija Dujmović